

Література

1. V.O. Iurchenko, E.S. Lebedeva, Yu.S. Levashova and A. V. Kovalenko. Problems of environmental safety of water disposal as a factor of sustainable urban development. [IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Volume 907, Innovative Technology in Architecture and Design \(ITAD 2020\) 21-22 May 2020, Kharkiv, Ukraine](#). doi:10.1088/1757-899X/907/1/012078/
2. Greenhouse Gas (GHG) Emissions from Urban Wastewater System: Future Assessment Framework and Methodology / [A. A. Listowski, H. H. Ngo, W. S. Guo та ін.]. Journal of Water Sustainability. 2011. №1. С. 113 –125.
3. Збірник показників емісії (питомих викидів) забруднюючих речовин в атмосферне повітря різними виробництвами, Український науковий центр технічної екології, том I-III, Донецьк, 2004. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=53404 (дата звернення 21.09.2023)
4. Zarra T. Odour monitoring of small wastewater treatment plant located in sensitive environment / T. Zarra, V. Naddeo, V. Belgiorno and others // Water Science & Technology. – 2008. – Vol.58, №1. – P. 89-94.
5. Salthammer T. Formaldehyde in the Ambient Atmosphere: From an Indoor Pollutant to an Outdoor Pollutant / T.Salthammer //Angewandte Chemie International Edition/- 2013.-№52-C.3320-3327.

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ПРОГРАМАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТ

ГРИМАШЕВИЧ А.М.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М.Бекетова*
alenagrimashevich0805@gmail.com

Програми соціально-економічного розвитку є документами державного планування, які являють собою комплексні стратегії і плани, розроблені на рівні держави, регіону або місцевої громади для досягнення конкретних соціальних і економічних цілей на короткостроковий період.

Метою розробки таких програм є покращення якості життя громадян, стимулювання економічного зростання, зменшення соціальної і економічної нерівності, збалансованого розвитку різних секторів економіки, привертання інвестицій, збереження навколишнього середовища [2].

Програми соціально-економічного розвитку допомагають реалізовувати принципи сталого розвитку як на місцевому, так і на глобальному рівні, забезпечуючи баланс між потребами сучасного покоління та збереженням

можливостей майбутніх поколінь. Ці програми є важливим інструментом для досягнення цілей сталого розвитку як на місцевому, так і на глобальному рівні.

Якщо вести мову про складові програми соціально-економічного розвитку, важливим є розуміння тісного взаємозв'язку та взаємодії соціальних, економічних та екологічних процесів у їх багатомірній структурі та якості. Не можна поступатись одним з аспектів розвитку з метою досягнення максимальної вигоди в іншому. Серед основних чинників, що забезпечують сталий розвиток, можна виділити такі:

- екологічний – визначає умови й межі відновлення екологічних систем унаслідок їх експлуатації;
- економічний – передбачає формування економічної системи гармонізованої з екологічним чинником розвитку;
- соціальний – утверджує право людини на високий життєвий рівень в умовах екологічної безпеки й благополуччя [3].

При розробці програм соціально-економічного розвитку важливе врахування екологічної складової. Збереження навколишнього середовища та природних ресурсів становить фундаментальну передумову для забезпечення здоров'я та благополуччя людей, збереження біорізноманіття, подолання змін клімату і запобігання вичерпанню ресурсів, забрудненню довкілля та іншим проблемам, які загрожують якості життя майбутніх поколінь.

Екологічна складова програми соціально-економічного розвитку визначається як важлива складова для досягнення сталого розвитку та забезпечення довгострокового добробуту громади і передбачає комплекс заходів та ініціатив, спрямованих на збереження навколишнього середовища, підвищення якості життя мешканців та забезпечення громад засобами для вирішення екологічних проблем.

Основними завданнями екологічної складової в програмах соціально-економічного розвитку є:

- забезпечення екологічної безпеки;
- збереження природних ресурсів;
- охорона довкілля;
- стале використання ресурсів.

Включені в екологічну складову заходи можуть бути спрямовані на:

- зменшення викидів парникових газів та боротьбу з кліматичними змінами;

- охорону та відновлення природних резерватів та екосистем;
- покращення якості повітря та води для забезпечення здоров'я громади;
- проектування та будівництво «зелених» інфраструктурних об'єктів та будівель;
- сприяння використанню відновлюваних джерел енергії;
- збільшення ефективності використання ресурсів та впровадження систем утилізації відходів [4, 5].

Екологічна складова програми орієнтована на розв'язання конкретних екологічних проблем і покращення стану навколишнього середовища в контексті програм соціально-економічного розвитку. Проте, для досягнення дійсно стійкого та довгострокового розвитку, необхідно більше, ніж просте ліквідація екологічних проблем.

Концепція сталого розвитку полягає в гармонійному поєднанні розвитку економічного потенціалу з безумовним збереженням навколишнього природного середовища і його поступовим поліпшенням, яке досягається завдяки проведенню екологізації усіх процесів соціально-економічного розвитку. Ця концепція відкриває горизонти, де соціальні, економічні та екологічні аспекти розвитку взаємодіють і взаємопідтримуються для досягнення справжньої сталості суспільства [1].

Впровадження екологічної складової в програму соціально-економічного розвитку є ключовим елементом сучасної стратегії сталого розвитку. Подолання екологічних викликів та забезпечення збалансованого росту, який враховує потреби сучасного суспільства, безперечно потребує інтеграції принципів сталості у різні галузі соціально-економічного розвитку.

Екологічна складова програми соціально-економічного розвитку повинна бути зорієнтована на досягнення цілей сталого розвитку і намагатися досягнути їх узгоджено та комплексно.

Екологічна складова програми може допомогти досягти наступні цілі:

1. Чиста вода та належні санітарні умови (заходи щодо охорони водойм, зменшення забруднення води, ефективного використання водних ресурсів та покращення якості води для пиття);
2. Доступна та чиста енергія (сприяння переходу до використання відновлюваних джерел енергії, розвитку енергоефективності в будівництві та промисловості);

3. Відповідальне споживання та виробництво (сприяння зменшенню використання шкідливих речовин, впровадження відновлюваного виробництва та екологічної обробки відходів, стимулюванню використання екологічних технологій виробництва);

4. Пом'якшення наслідків зміни клімату (сприяння переходу до низьковуглецевої економіки, зменшення викидів парникових газів, підтримку адаптації до наслідків зміни клімату та стимулювання досліджень в цій галузі);

5. Збереження морських ресурсів (сприяння збереженню океанів та морських ресурсів, включаючи контроль за викидами сміття та захист морських екосистем);

6. Захист екосистем суші (підтримка охорони лісів, рослин та тварин, а також використання стійких методів землеробства).

Включення екологічної складової в програми розвитку є важливим кроком на шляху до сталого розвитку, який сприяє збалансованому зростанню і покращенню якості життя населення, забезпечуючи при цьому збереження природних ресурсів та довкілля.

Література

1. Іванова Т.В. Екологізація як функція інноваційного розвитку економіки України. Інфраструктура ринку.2017.№7. С. 276–279. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/29841> (дата звернення: 22.09.2023)
2. Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021–2023 роки. URL:<https://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/zayava-pro-vyzn-obsyagu-seo-z-dopovnen.doc> (дата звернення: 22.09.2023)
3. Новікова О.Ф., Амоша О.І., Антонюк В.П. та ін. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: монографія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2012. 534 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografiyi/2012/2012_mono_Novikova_Amosha_Antonyuk.pdf (дата звернення: 22.09.2023)
4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми соціально-економічного розвитку Сновської міської об'єднаної територіальної громади на 2021-2023 рр. URL:<http://snovmr.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/Zvit-pro-SEO.pdf> (дата звернення: 22.09.2023)
- 5.Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування проекту програми економічного і соціального розвитку Харківської області на 2022 рік. URL:<https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura-administratsiyi/strukturni-pidrozdili/717/3228/3322/3368>. (дата звернення: 22.09.2023)